

Резюмета на публикациите, представени за участие в конкурса

Монография

1. Джамбазова, Е. (2017): Щафетни игри в началното училище, София, Издателство „Авангард Прима”

Книгата „Щафетни игри в началното училище“ е разработена в две части. В първата част са представени характеристиката и особеностите на щафетните игри. Проследено е присъствието на щафетните игри като средство за физическо възпитание във всички учебни програми откакто съществуват такива в българското училище. Анализирани са теоретико-методическо въпроси, касаещи щафетните игри и отразяването им в методическата литература. Разгледани са описаните игри в сборници и книги за учителя. Представени са резултати от анкетно проучване сред учители, относно прилаганите от тях щафетни игри в началното училище и споделените трудности, които изпитват. Направен е анализ на наблюдавани уроци в базови училища, в които са провеждани щафетни игри. Показано е авторовото виждане за това как да се съставят и провеждат щафетни игри с ученици от началното училище.

Във втората част са описани щафетни игри, съставени или адаптирани от автора. Представени са по класове и в зависимост от задачите, които решават.

Статии в научни списания

2. Джамбазова, Е., Е. Маринова. Информационните технологии в помощ на учителите по физическо възпитание и спорт. В: Начално образование, 2010, кн.2.

Направен е опит за създаване на информационен продукт, насочен към формиране на умения у учителите за правилен подбор, подготовка и провеждане на подвижни игри. Представеният продукт е разработен в работната среда *Microsoft Office Power Point 2003*. В основата на неговата функционалност е залегнала идеята да бъде добър съветник на учителя и да предлага богата информация относно значителен брой и различни видове игри. Представляващ една своеобразна електронна библиотека (или методическо

помагало), той е базиран на 315 информационни страници, до които се стига посредством много добра функционалност на боравене със страниците. Предимство е, че може да бъде актуализиран непрекъснато. Направен е опит да бъде обхванат възможно най-широк набор от различни видове игри. В основното меню на продукта, игрите са подредени в единадесет раздела. При натискане върху всяко едно от имената на групите игри се открива основното меню за съответния раздел. Там учителят би могъл да прецизира своето търсене съобразно допълнителни особености на отделните подтипове. При избор на игра пред учителя се отваря детайлно меню, където информацията е структурирана в отделни страници по ключови показатели. С играта „Врани и врабци“ е обяснен начинът на действие. Посочено е, че подобна схема на работа може да се използва и при друг учебен материал.

3. Джамбазова, Е Отражение на темите „Въздух” и „Вода” в народните игри. В: Начално образование, 2010, кн. 6, ISSN 0204-4951

В статията се разглеждат някои народни игри, подходящи за деца и ученици от началното училище, в които е застъпена темата за въздуха и водата. Анализирани са възможностите за формиране на представи по темата чрез конкретни имена на игри от следните групи: игри с бягане, игри с песни, игри за доказване на умствени качества, игри на закрито, развлекателни игри и броилки. Посочени са възможностите едновременно с двигателната активност, за даване и затвърдяване на знания за професии, свързани с водата и въздуха, с поведението на морски животни при опасност, за агрегатните състояния на водата, със свойствата на въздуха и др.

4. Dzhambazova E. and E. Marinova (2014): Specifics of some main skills of the physical education and sports teacher in primary schools depending on the curriculum. In: Research in kinesiology, № 2, vol.42, s.109-117, ISSN 1857-7679

Спецификата на някои основни умения у учителите в началното училище, в зависимост от учебното съдържание по физическо възпитание и спорт е проучена чрез анализ на литературни източници, две анкети и наблюдение. В анкетата участват 30 учители от три града в България и 329 ученика от втори, трети и четвърти клас на шест училища от различни градове. Съпоставени са резултатите от двете анкети. В продължение на три години са наблюдавани 120 урока, в резултат на което са изложени водещите умения в тях и особеностите им в зависимост от темите.

Обсъден е и въпросът с подготовката на студентите, бъдещи учители по физическо възпитание и спорт.

5. Dzhambazova, E. (2016): State of knowledge of elementary school students about the technique of physical exercise. In: RESEARCH IN KINESIOLOGY, №21 vol.44, s. 196-200, ISSN 1857-7679 (print), ISSN 1857-8942 (online)

Направено е проучване сред 184 ученици от четвърти клас с цел да се установи нивото на знанията им за техниката на физическите упражнения. Използвани са снимки с верни и грешни изходни положения на три упражнения от задължителния материал- по едно от лека атлетика, гимнастика и спортни игри. Учениците са имали за задача да посочат вярното упражнение и да се аргументират за избора. Представени са таблици с резултатите и е направен анализ на знанията на учениците за елементите на техниката на упражненията. Направени са следните изводи:

1. За целия четиригодишен период на началното училище знанията за техниката на трите основни упражнения са овладени от 26% до 79% от учениците. Това не може да се приеме като добър атестат за учителите, които преподават на изследваните ученици.

2. От трите упражнения, учениците показват най-добро познаване на техниката на упражнението „кълбо” и имат най-малко знания за „подаване на топка с две ръце от гърди”.

3. По отношение на разпознаването на верните положения резултатите на момчетата и момичетата са сходни. Само за упражнението кълбо с 10% повече момичета дават верен отговор.

4. В аргументацията на отговорите момичетата показват повече знания за елементите от техниката.

6. Mirtschewa, П., E. Djambazova (2016 г.): Children`s Perspective on Learning: the Experience of the Bulgarian Students: In TEM Journal, Vol. 5, N 3 www.temjournal.com

Статията има за цел да представи резултатите от международен проект на тема "Радостта да се учим" с участниците от България, Германия, Япония, Испания, Полша, Румъния и САЩ, което поставя изследването върху радостни и щастливи ситуации за учениците да учат в училище. Чрез това изследване е важно да се получи информация за мислите, чувствата, нуждите, желанията, страховете на децата. Това ще даде възможност да се насърчи подобряването на учебния процес по отношение на ученика. Проучването обхваща 300 ученици от 1 до 8 клас от България. Резултатите показват, че повечето ученици предпочитат да бъдат активни в процеса на учене, но е установено наличието на негативно отношение към ученето като цяло.

7.Dzhambazova. E. (2017): SCHOOL PHYSICAL EDUCATION AND THE JOYFUL EXPERIENCES OF THE STUDENTS. IN: ACTIVITIES IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORT , 1, vol.7, s.119-122, ISSN 1857-7687 (print), ISSN 1857-8950 (online)

В рамките на интернационален проект „Joy of learning“ (с участници от България, Германия, Испания, Полша, Румъния, САЩ и Япония) в който изследването е насочено към открояване на радостни и щастливи ситуации при ученето от гледна точка на учениците в настоящия доклад акцентът е върху предмета физическо възпитание и спорт.

Целта е да се проучи в цялостния обучителен училищен процес в каква степен физическото възпитание и спортът предизвикват емоцията радост у учениците от първи до осми клас и с кои средства

Представят данни от изследване на 300 ученика от I до VIII клас, които са имали задача да опишат преживени радостни ситуации, свързани с обучението в училище. Илюстрирана е картината по един от критериите при обработка на данните: от гледна точка на учебните предмети, за които децата споделят, че са изпитали приятни емоции. Показана е картината на най-предпочитаните средства за физическо възпитание. Направени са следните изводи:

1. Учениците от първи до осми клас се чувства емоционално най-добре в уроци с игрови характер.
2. Отсъства интерес към задължителния материал в програмата по лека атлетика и гимнастика .
3. За по-голяма радост от физическото възпитание споделят учениците от столицата.

8. Dzhambazova, E. (2017): THE COURSE CONTENT IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS FOR PRIMARY SCHOOL AS A SOURCE OF AGGRESSION IN: ACTIVITIES IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORT , 2, vol.7, s. 146-148

В доклада се прави анализ на учебни програми по физическо възпитание и спорт от 1964 до сега, в които е включено учебно съдържание, изискващо агресивно действия от учениците от началното училище.

Обяснява се необходимостта от избягване на средства от такъв характер. Предлага се заместващ материал за постигане на обучителните цели.

9. Радева Сн., Ил. Мирчева, Д. Велковски, Е. Джамбазова (2017): Значимостта на ученето: анализ на връзките между гледните точки на ученици, родители и учители. В: Сп. Стратегии на образователната и научната политика, кн. 6 (под печат)

През 2017 година в България е реализирано пилотно изследване по темата „Значимостта на ученето: анализ на връзките между гледните точки на ученици, родители и учители“. То си поставя за цел да отчете кои фактори оказват влияние върху детското учене в териториален район със специфичен профил на населението. Проследено е влиянието на наследствени предиктори за степента на образованието и са изведени конкретни препоръки на базата на получените резултати.

10. Dzhambazova, E. Use of relay games in physical education and sports lessons, IN: ACTIVITIES IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORT (под печат)

В доклада се прави анализ на анкета, проведена с 63 учители от 18 училища на 9 населени места в България. Въпросите се отнасят до разбирането на учителите за щафетните игри - как ги съставят и провеждат. С тях се разкрива кои упражнения са предпочитани за включване в тези игри и кои учителите никога не се използват. Засягат се въпросите за организацията и отношението на учениците към щафетните игри. Учителите споделят за проблемите си при замислянето и реализирането на щафетните игри.

11. Perang, A, II. Mirtschewa, E. Djambazova, K. Schulteis, J. Myck-Wayne (2017): The `Joy To Learn` Research Project on Educational Experiences of Children: A comparison of Results from Bulgaria and Germany. In: International Journal of Curriculum and Instructional Studies, Vol 7, No 14

В сравнителното изследване „Радостта от ученето“ се проучва гледната точка на децата, като се задълбочава в техния опит, свързан с ученето и преподаването в училище. Проектът се фокусира върху ситуации, които носят радостно усещане в училище като се насочва към позитивните емоции и удовлетвореността на децата. Целта на студията е да идентифицира факторите, които карат децата да оценяват учебни ситуации като мотивиращи, ефективни и носещи радост. В тази публикация се представя дизайнът, методологията и резултатите от интернационално качествено изследване с деца от България и Германия. Резултатите са основавани и на сравнителен анализ на учебна документация в двете страни. В резултат на анализа са направени обобщения и препоръки, насочени към подготовката на учители в университетите така, че те да могат да провокират учебни ситуации, които да предизвикват позитивни емоции от ученето и да дадат възможност за оптимизиране на учебния процес.

Статии в сборници от научни конференции и симпозиуми

12. Джамбазова, Е., И. Георгиев, Ив. Симеонов (2013): Спортният празник-тържество на таланта и спортния дух. В: сб. Сборник с доклади и

презентации от Студентски научен форум, София, изд.. „Авангард Прима”, с. 118-127, ISBN 978-619-160-216-2

В доклада се сравняват виждания на различни автори относно предназначението, целта и съдържанието на организационната форма спортен празник. Отчетени са възможностите на съвременните условия за провеждането му. Посочени са поводи за реализирането и начини за организирането му. Описана е примерна програма. Представени са план-сценарии на два спортни празника.

13. Джамбазова, Е., Е. Пенкова (2015): Проучване на предпочитаните качества у учителя по физическо възпитание и спорт от учениците от началното училище. В: Трети студентски научен форум, 21 май 2015.

Целта на изследването е да се снимат и систематизират качествата на учителя по физическо възпитание и спорт, които според учениците от началното училище са предпочитани и харесвани. В писмени съчинения на тема „Аз искам моят учител по физическо възпитание и спорт да бъде.....“ е дадена възможност на учениците от втори, трети и четвърти клас да опишат качествата, които според тях са важни, за да се чувстват добре в обучението по предмета.

При обработката резултатите са класифицирани в три категории качества и умения: личностни, физически и професионални.

Изследването е проведено през месец март 2015г. Обхванати са 226 ученика от втори, трети и четвърти клас на четири училища от гр. София, гр. Севлиево и гр. Костенец

От направеното низходящо ранжиране на регистрираните в изследването качества и умения на учителя по физическо възпитание и спорт могат да се направят следните изводи:

1. Учениците са приели феминизацията в училище и очакват и по физическо възпитание и спорт да им преподава жена.
2. Водещото в очакванията на децата качество не е професионално, а общочовешкото „добър”
3. Следващо по важност за децата е как изглежда учителят по физическо възпитание и спорт, неговият външен вид.
4. Учениците желаят да работят в спокойна и дружелюбна атмосфера. Те искат учителят да е мил с тях и да не им крещи.
5. Предпочитаното от децата средство за физическо възпитание са игрите.

Направеното изследване показва една картина, през погледа на учениците в началното училище. Добре би било в подготовката на учители по физическо възпитание и спорт да се споделят със студентите и очакванията на децата.

14. Mirtscheva, П., Е. Djambazova (2015): The perspective of the Bulgarian children on learning. In Children`s Perspective on School, Teaching and Learning. “JOY TO LEARNING”, Sofia, Farrago

В студията са представени резултати от интернационален проект с участници от България, Германия, Япония, Испания, Полша, Румъния и САЩ, който поставя изследователския фокус върху учебни ситуации в училище, които носят радост.

Целите се насочват към позитивните емоции по време на ученето, като се има предвид гледната точка на децата. Една от задачите на изследването е да се проучи кога учениците са мотивирани по време на учебните ситуации и кога те проявяват желание да учат по своя собствена инициатива.

Поставени са следните изследователски въпроси: кои са предпочитаните от децата подходи за учене; към кои учебни предмети проявяват най-голям интерес; какво значение има за тях обратната връзка от възрастния; до каква степен предпочитат кооперативното учене; какви са техните чувства; какво значение има за тях ученето извън училище; как учениците възприемат ролята на учителя; кои според тях са най-важните негови качества.

Студията придава особено значение на интерпретацията на информацията за мислите, чувствата, потребностите, колебанията и страховете на децата. Това би позволило да се оптимизира учебния процес съобразно нагласите на учениците. Би дало възможност да се обмислят и приложат методически варианти, които са създадени въз основа на потребностите на учениците.

15. Mirtscheva, П., Е. Djambazova, S. Radeva, D. Velkovski (2015): “JOY TO LEARNING” in the Bulgarian section of European school iv in Brussels. Analyzis and discussions, Sofia, Farrago

Тази студия представя резултати от втория етап на изследването „Радостта от ученето“. Проучено е мнението на български ученици от I до VIII клас, които се обучават в Европейско училище №2 в Брюксел.

Целта е да се проучи гледната точка на българските ученици , които се обучават извън България в различна учебна среда.

Изследователският метод е свързан с поставянето на въпроси към учениците: „Спомняш ли си кога си изпитвал радост от ученето? Опиши конкретната ситуация и обясни защо тя е предизвикала радостни чувства у теб.“ Изследването се извършва в клас. Учениците създават свободен текст, без да им се дава предварителна информация. Анализирането на резултатите е извършено чрез селектиране на ключова информация, извлечена от отговорите на учениците. Резултатите са обработени с помощта на програмата за качествен анализ “MAXQDA” и статистическата процедура за количествен анализ SPSS.

Резултатите показват, че от голямо значение е добрата организация на учебния процес, използването на разнообразни учебни дейности за обогатяване на знанията и за развитието на уменията. Учениците предпочитат дейности, в които те са активната страна. Впечатление прави, че ученето в екип създава позитивна учебна среда, неутрализира стреса и води до преодоляване на страха от провал. Ученето води до добри резултати когато създава позитивна атмосфера. Всички ученици свързват чувството на радост с умението на учителя да подбере най-подходящите подходи в рамките на учебния процес.

**16. Мирчева, Ил., Сн. Радева, Е. Джамбазова, Д. Велковски (2016):
Отношението на учениците от първи до осми клас към учебната
дейност. В: Годишник на шуменския университет „Епископ
Константин Преславски”, Университетско издателство „Епископ
Константин Преславски”, Шумен, т. XX D, vol. XX D**

Статията представя сравнителен анализ на резултатите, получени в рамките на международната научноизследователска дейност "Радостта на ученето", с цел да се идентифицират моментите в учебния процес, които радват учениците. Проучването е осъществено на два етапа. В първия етап участват 310 ученици, обучаващи се на територията на България, а на втория етап - 55 ученици от български семейства, които учат в Европейско училище 4 в Брюксел. Използван е изследователският метод „детски текстове“. Основен изследователски въпрос е “Кои методически подходи са предпочитани от учениците?” Резултатите от проучването са обработени с програми за качествен и количествен анализ на данните

Спортът е вторият по значимост учебен предмет, доставящ радост от ученето на учениците в България. За сравнение децата в Брюксел предпочитат изкуствата и историята преди спорта. Въз основа на данните се правят следните заключения:

- Учениците от основното училище предпочитат обучение, в което те са активни субекти, в което те имат възможност да проявяват инициатива и креативност;
- Обучението в българското училище поставя акцент върху състезателното учене, което лишава учениците от възможността от взаимодействие и съвместна работа със съучениците;
- Подборът на подходящи учебни дейности е от голямо значение за повишаването на учебната мотивация;
- Училищните изяви могат да се превърнат в силен мотивационен фактор за стимулиране на детските постижения и интереси.

**17. Джамбазова, Е.(2017): Физкултурната пауза в уроците по
общообразователни учебни предмети в началното училище. В: Сб. с**

доклади от международна научно-практическа конференция „Актуални проблеми на физическата култура”, София, НСА ПРЕС, стр. 147-151, ISBN 978-954-718-459-60

В доклада се разглежда същността, функциите и естеството на физкултурната пауза в урочната работа по общообразователните учебни предмети. Преследваната цел е да се проучи приложението на физкултурната пауза в уроците в началното училище. Представят се данни от анкетно проучване сред начални учители, относно провеждането на тази физкултурна форма от тях и използваните средства в нея. Резултатите показват, че освен упражнения, почти половината от учителите използват игри във физкултурната пауза. Предлагат се подходящи примерни игри за обогатяване практиката на учителите при провеждането на тази форма.

18. Джамбазова, Е. Особенности на учениците от начална училищна възраст и проявите им в учебния процес по физическо възпитание и спорт”, В: Сб. „Детето и педагогиката”(под печат)

В доклада се засяга въпросът за морфо-функционалните особености на учениците от начална училищна възраст и как учителите по физическо възпитание и спорт трябва да организират и осъществяват работата си, за да е съответна тя на тези особености. Засягат се въпросите за точността на движенията и степента на развитие на висшата нервна система на децата в ранна училищна възраст. Посочват се проявите на наблюдателността, вниманието, представите, възприятията, паметта, мисленето, емоциите и координацията на учениците в учебния процес по физическо възпитание.

В заключение се отбелязва, че съобразяването с посочените данни и препоръки би позволи да се ограничат грешките в индивидуалния опит на всеки учител. Обръща се внимание, че учебният процес по физическо възпитание в начална училищна възраст, (както и по всички учебни предмети) трябва да решава задачите на предмета, като съдейства за цялостното развитие на децата и да е ориентиран към учене с успех и за осъществяване на връзката на учебния процес с игровата дейност.

Учебници и учебни помагала за деца, ученици, учители и студенти

19. Джамбазова, Е. (2017): Образователно-занимателна подготовка за баскетбол на 6-7годишни деца, София, Издателство „Авангард Прима”

Помагалото представлява методика за начално обучение в баскетболни умения на 6-7-годишни деца в условията на детската градина и в началното училище. Учебното съдържание е представено под формата на упражнения, игрови упражнения, стационарни комбинации, подвижни и щафетни игри. Описана е организацията и са предложени методически насоки. Продължителността на обучение е 10 месеца - от месец септември до месец май. Заниманията се провеждат два пъти седмично. За всеки месец средствата са представени по групи. От тях, за отделните занимания учителят подбира сам конкретен учебен материал, което дава възможност за съобразяване с темповете на развитие както на отделното дете, така и на съответната група. Предложен е и допълнителен материал за напреднали.

20.Джамбазова, Е.(2017): Книга за учителя по физическо възпитание и спорт за 1.клас, София, Издателство Булвест 2000, Издателска къща Анубис

В книгата е разработено учебното съдържание в последователност, съответстваща на учебната програма по физическо възпитание и спорт. Направена е характеристика на всяко едно упражнение. Описана е последователността за изучаване, като по някои от темите е представена собствена методика. Посочени са най-често допусканите грешки и начините за тяхното отстраняване. Описани са автори стационарни комбинации и щафетни игри за усъвършенстване на движенията. Подбрани за целта са и примерни подвижни игри. По всяка тема е представена примерна идея за урок. Разработено е и поурочно разпределение.

21.Джамбазова, Е., С. Ингелска (2018): Книга за учителя по физическо възпитание и спорт за 2.клас, София, Издателство Булвест 2000, Издателска къща Анубис

Книгата е разработена по начин, аналогичен на Книга за учителя по физическо възпитание и спорт за 1. клас.